

ISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A hadihivatalban átvéve.
Egy évre ..... 10 h.
Félévre ..... 5 h.
Három hónapra ..... 3 h.
Egy hónapra ..... 1 h.
Helyben hához hordva.
Egy évre ..... 20 kor.
Félévre ..... 10 kor.
Három hónapra ..... 6 kor.
Egy hónapra ..... 2 kor.
Helyben postán szállítva.
Egy évre ..... 24 kor.
Félévre ..... 12 kor.
Három hónapra ..... 8 kor.
Egy hónapra ..... 3 kor.
Egy csomag ára 6 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétvége és
Gazdag utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és Híradóhivatala
Nagyvárad, Szilágyi Dezsd-utca 8.
A szerkesztőség kéziratok visszaadása
vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.
Előfizetések és hirdetések a Híradó-
hivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 14. szám.

Nagyvárad.

Szerda 1916 január 19.

Hőfer a 24 napos csata eredményéről.

**Az orosz hetvenezer embert áldozott.
Teljes a győzelmünk.**

Orosz hadszíntér. Budapest, január 18. (Hivatalos.) Mivel tegnap sem volt jelentősebb esemény, a Kelet-Galiciában és a Bessarábia határán lefolyt újévi csaták, amellyről a napi jelentések könnyen érthető katonai okokból nem közölhettek részletes adatokat, **befejezettnek tekinthetjük.** Fegyvereink a 130 kilométer szélességű harcmező minden pontján **teljes győzelmet arattak.** Minden dicséret felett álló gyalogságunk az összes döntő harcok alatt tényezője, a tüzéség nagyon megértő és ügyes támogatása mellett **az összes hadállásokat megvédte a helyenkint gyakran túlerőben levő ellenség ellen.** Az Ausztria északkeleti részében lefolyt nagy újévi csata a múlt évi december 24-én kezdődött és csak egyes napokon beállott harci szünetekkel megszakítva január 15-ig, tehát **összesen 24 napig tartott.** Ezen idő alatt számos ezred **17 napon át állt a leghevesebb harcban.** Az orosz csapatokhoz intézett parancsok, a foglyok vallomásai és a pétervári hivatalos és félhivatalos nyilatkozatok egész sora igazolja, hogy az orosz hadvezetőséget déli hadseregének támadásánál **nagy politikai és katonai célok irányították.**

E céloknak megfelelően nagyok voltak az embertömegek is, melyeket az ellenség harcvezetése ellen küldött. **Az oroszok a legcsekélyebb eredmény elérése nélkül legalább 70.000 embert áldoztak fel halottakban és sebesültekben, és közel 6000 harcosukat fogták el.** A csapatok összeállítását tekintve, az újévi csatában kivívott győzelemben része van a monarchia összes népeinek. Az ellenség Kelet Galiciában újra erősítéseket von össze, egyébként északkeleten nincs különösebb esemény.

Kivédtek az olasz támadásokat.

Olasz hadszíntér. Budapest, január 18. (Hivatalos.) A helyzet változatlan. A Dolomit harcvezetése a tolimeni hídfőnél és a görzi szakaszon helyenként élénkebb tüzéségi harc folyt. Az ellenségnek az említett hídfő ellen intézett kisebbeszerű vállalkozásait és a Monte San Michele északi lejtőjén levő állásaink ellen intézett támadását visszautasítottuk.

Sikeres támadás Ancona ellen.

Események a tengeren.

Budapest, január 18. (Hivatalos.) 17-én délután egyik tengerészeti repülőrajunk erős támadást intézett Ancona ellen, a hol nehéz bombákkal találta el és **felgyújtotta a pályaudvart, a villamos művet és egy kaszárnyát.** Négy védőágyú igen heves tüzelése teljesen eredménytelen volt. Az összes repülőgépek sértetlenül tértek vissza.

A hajóhad parancsnoksága. (Min. eln. sajtóosztály.)

A törökök Egyiptom ellen.

Genf, január 18. A *Petit Journal* athéni tudósítója jelenti lapjának, hogy a török csapatok száma, a melyek Egyiptom ellen vonulnak, **300.000-re becsülhető.**

Görögország szabadulni akar a hadviselő felektől.

Budapest, január 18. (Saját tud.) A *Localanzeiger* szerint Görögország újabb jegyzéket intézett az antanthoz és követeli az antant csapatoknak görög területről való visszavonását.

Athénből jelentik: *Gunarisz* pártja a kamarában javaslatot nyújt be, hogy a kormány utasítsa fel az összes hadviselő feleket, hogy csapatukat vonják vissza Görögországból.

A szerb csapatok Korfuban.

Rotterdam, január 18. Athénből táviratozzák: A korfui prefektus jelenti, hogy a szerb csapatok tegnap megérkeztek Korfuba.

A szövetséges csapatok parancsnokságával egyetértésben elhatározták, hogy a szerb katonákat *Ptychia* szigetére, Korfival szemben, viszik. A szerb trónörökös vezérkarával Szalonikiból Korfuba érkezett.

A korfui prefektus közli még, hogy a francia katonai hatóság engedélye nélkül egy hajó sem futhat be a sziget kikötőibe és engedély nélkül nem is távozhathat onnan.

A „*Secolo*” szerint az albániai szerb csapatokat azért szállítják át gyorsan Korfuba, mert félnek a magyar és osztrák csapatok előnyomulásától. — Eddig körülbelül 15.000 közembert, 2500 tisztet, 15.000 lovat, 200 gépfegyvert és 80 ágyut vittek Korfuba.

Az athéni összeesküvés.

Bécs, január 18. Az *Utro* szerint Athénben a rendőrség újabb összeesküvést fedezett fel, a mely ismét az angolok műve. A terv az volt, hogy fogságra vetik a királyt és megölik *Dusmanisz* vezérkari főnököt.

Mackenzen fia megszökött a hadifogságból.

Budapest, január 18. (Saját tud.) Madridból jelentik:

Mackenzen fia *Károly Frigyes* egy tisztársával a francia hadifogságból megszökött: s a spanyolországi *Huertába* érkezett.

Fegyverszünet Montenegróban.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, jan. 18. (Hivatalos.) A montenegrói hadsereg fegyverletételének szabályozására irányuló tárgyalások **tegnap délután kezdődtek.** Csapataink, amelyek időközben megszállták Virpazart és Riekát, **beszüntették az ellenségeskedést.**

Höfer. (Min. eln. sajtóosztály)

Ultimátum Görögországnak.

Berlin, január 18. Szófiából téviratozzák a Vossische Zeitungnak: Athénből az a jelentés érkezett ide, hogy az angol és a francia követek tegnap kormányaik nevében a görög kormány elé záros határidőhöz kötött jegyzéket nyújtottak át, a mely minden tekintetben ultimátum jellegű. A jegyzék azt kívánja, hogy Görögország negyvennyolc óra leforgása alatt adja ki a négyesszövetség athéni követneinek utlevelét, ellenkező esetben az entente-hatalmak haladéktalanul megteszik az érdekeik védelmére szükségesnek látszó lépéseket.

Angol-francia repülőgépek pusztulása.

Berlin, január 18. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Általában az arconalon a tüzelés többnyire tiszta időben fokozódott. Lensinet élénk tűz alatt állott. **Két angol repülőgépet** Passchendaele és Dudizeele (Flandriában) mellett légi harcban **lelőttünk.** A négy utas közül 3 meghalt. Medevich (Moyenvich) mellett egyik repülőnk lelőtt egy francia repülőgépet. A vezetőt és a megfigyelőt elfogtuk.

Kis orosz sikerek.

Keleti hadszíntér.

Dünhofnál (Rigától délre) és Witsytől délre a sötétség és hóihar védelme alatt sikerült az oroszoknak előretolt kis német őrségeken rajtaütetni és azokat szétszórni.

Balkán hadszíntér.

Semmi ujság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A montenegrói béketárgyalások vezetője.

Budapest jan. 18. (Saját tudósítónktól.) Hivatalosan jelentik: Ottó Ede dr volt cetinjei követünket, meghatalmazott minisztert kiküldötték a Montenegróval való tárgyalások vezetésére. Ottó dr tegnap megfelelő utasításokkal elutazott.

A balkáni főparancsnok.

Lugano, január 18. A Sacoónak jelentik Szalonikiból: Az Angliával történt egyezség következtében Sarrali francia tábornokot a szalonikii hadsereg főparancsnokává nevezték ki.

A központi hatalmak eddigi zsákmánya.

Bécs, január 18. (Saját tudósítónktól.) A **Gazetta Polska** jelentése szerint a központi hatalmak **zsákmánya** **oddig összesen négyszázhetvenezer négyszetkilometer terület, negyedmillió hadifogoly, tízezer ágyu, negyvenezer gépfegyver és más hadianyagok.**

Hogyan történik a fegyverletétel?

A Neue Freie Presse a Montenegróval való tárgyalásokról ezt jelenti: Január 13 án, az ortodoxok újévi napján megjelent előőrseinknél két montenegrói miniszter és egy tüzérőrnagy és azt a kívánságukat fejezték ki, hogy kapitulációs tárgyalásokba bocsátkozzanak.

Ezt az óhaját továbbították illetékes helyre. Rögtön megtörtént a döntés. Első feltételül szabták a tárgyalások megkezdésére és folytatására azt, hogy a montenegrói hadsereg minden feltétel nélkül lerakja a fegyvert. A két montenegrói miniszter Cetinjébe maradt. A velük való további érintkezés közvetítő személyek útján történt. Azokhoz a fegyverekhez, amelyeket a montenegróiaknak le kell rakniok, minden modern tüzelőfegyver az európai haditechnika értelmében, valamint azok a fegyverek és ércszerszámok tartoznak, amelyeket minden montenegrói férfi hord, beleértve handzsárt és győzelmű jelvényeket. A fegyverképes montenegróiak nagyobb csoportokba, századok, zászlóaljok és ezredek szerint sorakozva fegyvereiket a szó szoros értelmében lerakják.

Az ellenőrzés abban fog állani, hogy csapataink ugynevezett **stratégiai erdőátkutatókat** végaznak, azaz egész Montenegrót egy nagy erdőnek tekintik és egész szélességében végigjárják, nehogy valahol handzák alakuljanak és guerillaharcot kezdjék a maguk szakállára. Azután a fegyverképes férfiakat összegyűjtik, még pedig valószínűleg egészen az aggkoru férfiakig.

A montenegrói asszonyok mint kombattánsok vettek részt a harcokban és az egész hadtápszolgálatot ellátták. Igaz ugyan, hogy Nikita már régebb idő óta megszüntette a zsold fizetést, mire sokan az asszonyok közül visszatértek otthonukba, ahova időre időre szabadságolták a családapát, hogy családjuk fenntartásáról legalább egy időre gondoskodjanak. Az asszonyokat azonban kivétel nélkül az egyes községekben hagyják és nem gyűjtik táborokba. A feltétlen fegyverletételhez tartozik valamennyi város és község átadása, minden közlekedési eszköznek, nevezetesen vasutnak rendelkezésre bocsátása. E rendszabályok következtében Montenegróban csapataink mind felszabadulnak.

Az általunk megszállott montenegrói

területek megtartására csak partbiztosítás szükséges.

Földgáz az iparnak és mezőgazdaságnak.

Budapest, jan. 18. (Saját tudósítónktól.) A nemzeti munkapárt tegnap este értekezletet tartott. A földgázszervezőket tárgyalták. Teleszky János dr miniszter ismertette a Deutsche Bankkal kötött szerződést: ipari gázt mindenkinek egy azon áron adnak, olcsóbban csak a kormány engedélyével adhatják. Különös tekintettel lesznek a mezőgazdaságra, ipari vállalatok számára. 60.000-nél több köbmétert a kormány indokolt esetekben engedélyez a Deutsche Bank ellenkező állásfoglalása dacára is.

A javaslatot megszavazták, a katonai szolgálatot teljesítő tanítók özvegyei és árvái segélyezéséről szóló javaslatot színtén.

Olasz jelentés Ancona bombázásáról.

Budapest, január 18. (Saját tud.) A Stefani olasz távirati ügynökség jelenti, öt osztrák-magyar aviatikus bombázta Anconát, a kár csekély: Egy halott.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 18.

Beöthy Pál elnökölt. Polónyi Géza a Ház engedélyével felszólalása elején rátér legutóbbi interpellációjára. Interpellációjában megemlítette, hogy a magyar tábornoki karban milyen kevés a magyar ember. Most erre vonatkozólag azt írják neki igen megbízható helyről, hogy Samsula Rezső, a 41. magyar királyi hadosztály parancsnoka kifogástalan magyar ember és egyike a legtehetségesebb tábornokainknak.

Örömmel hozza ezt a Ház tudomására és csak azt kívánja megjegyezni, hogy sajnálja, hogy csak ezt az egy rektifikációt kapta. (Helyeslés a baloldalon.)

Polónyi ezután rátért a Pénzügyügyi Központ bírálatára.

Egy folyóiratról szemelvényeket olvas fel annak igazolására, hogy a bankok milliókra menő szubvenciókat, vasuti kedvezményeket stb. kapnak, a melyeknek jó részét voltaképpen az iparnak kellene juttatni.

A pénzügyminiszter a községi takarékpénztárak ellen.

A harmadik szakasznál Polónyi Géza, Barta Ödön, Antal Géza és Teleszky János miniszter szólaltak fel. Az utóbbi szakszerű felvilágosítást nyújtott s kijelentette, hogy a **községi takarékpénztárakat sohasem fogja támogatni.** A Pénzügyügyi Központ hivatása, hogy a magyar-horvát jóviszonyt ápolja. A horvát-szlavon gazdasági érdekek kielégítése szükséges.

A javaslatot a nyolcadik szakaszig le tárgyalták s a vitát félbeszakították.

Hadi lakbérsegély.

Ezután Preszly Elemér elmondotta sürgős interpellációját, hogy hajlandó-e Teleszky pénzügyminiszter **a katonák hozzátartozóinak**, akik saját, adóssággal terhelt házaikban lakoak, **lakbérsegélyt adni?**

Teleszky János pénzügyminiszter válaszában kijelentette, hogy a méltányos kívánságokat kielégíti.

Ülés vége három órakor.

A meghódított Montenegróból.

B. L. alezredes levelei a harcterről.

Montenegró már nem harctér. Ott már csak a babérokat szedik hőseink. Nikita a oragoreek legokosabb fejedelme megmentette ezt a kis országot a végpusztulástól. Ma már a leszerelt montenegrói hadsereg fegyvereit olvassák össze katonáink, akiknek azonban igazi hősöknek kellett lenni, míg idejutottak. Nem minden érdekesség nélküli tehát semmiféle legkisebb hír se, ami ezekről a hő katonákról jő.

Legujabban B. L. nagyváradi alezredes családjára volt szives kérésünkre egy két haza küldött levelet, levelezőlapot rendelkezésünkre bocsájtani, a melyek némi képét adják a montenegrói harcérnek és az ott küzdő katonáink helyzetének.

Karácsony.

Karácsony napján a következő sorokat küldte haza az alezredes:

— Bizony nagyon szomorú szentesténk, s ünnepünk volt, hogy újból távol kellett lennünk tőletek, szeretjeinktől. No de talán csak megsegít bennünket a jó Isten s nem sokára befejezzük célunkat — a tartós és jó béke alapfeltételeit!

Nagyon megható az, ahogy ti otthonlevők igyekeztek a mi szomorú sorsukat enyhíteni. Hálásak is vagyunk mindnyájan érte a nemzetnek. Teljes erőnkkel igyekezünk arra, hogy a reánk bízott feladatnak megfeleljünk. Megérkezett a honvédelmi miniszterium hadsegélyző hivatalától a Vörös-Kereszt szeretet adománya. A tisztikar egy külön ládát, századjaim pedig 3-3 láda ajándékot kaptak. Volt azokban mindenféle. Én még kaptam egy főhadnagyom feleségétől egy nagyon herceg szép kis karácsonyfát, az egész csak egy arasz.

XII-27. Ma utólag a „Bosnie Post“ című lap szeretet adományát kaptam meg. Igen sok kicsi iskolás leányka kezek kötötték annak, aki hozzá fűzte nevét külön-külön fogjuk nekik megköszönni. Aranyos kis áldott kezeccskék.

Az alezredes polgármestereket nevez ki.

I-10. Már harmadnapja oly sűrűn esik a hó, hogy 100 lépésre se lehet látni. Bizony november 25-ike óta, mikor kimozdultunk a nyugalmas állapotból — sok keserves szenvedés és nagy fáradság után a régi 78 ik montenegrói határon a Tara mentén nyomultunk előre a Sandzsákban s most itt vagyunk a régi rettenetes török tartományban. Borzasztó vidék. Kár ezért a földért nemcsak vért hullatni, hanem minden verejték cseppét is áldozni. Nem lehet ezt a nyomorult vidéket leírni. Természetesen, csupa sziklás karszt. A hegyesucok 1200-1900 méter magasak. A fenyőerdők azonban gyönyörűek. Ugy vélem, lehet egy pár száz éves ez a gyönyörű, nyilegyenes fenyő s van 40-50 m. magas is. Valóságos óserdő.

Nem lehet itt kapni semmit 5-6 napi járóföldre se. Az amugy is csekély számú lakosságot a már évek óta dúló háború igen megritkította. Egy pár asszony — sok

gyermek és néhány öreg emberből áll a lakosság. Ezek jóindulatának látszanak s szidják Nikita uralmát és a régi osztrák (svába) felsőbbiséget óhajtják.

Borzasztó szegény a lakosság, nincs ezeknek semmijök; egy pár tyúk s egy néhány birka az összes vagyonuk. Ellenben rém piszkosak s rongyosak.

Utászaimmal most csináltatok egy faházat, hogy ebből a szennyből kikerülhessek.

... Sohasem hittem volna, hogy ilyen dolgokon kell keresztül mennem. Képzeld, polgármestereket nevezek ki. Ha ezt nekem valaki akárhol előre mondta volna, annak a szemé közé nevettem volna. Tegnap kineveztem 2 polgármestert. Pár napon belül még 8-10 kinevezés lesz. Hogy fogalmad legyen ezen aktusról, ime papírra teszem a Glibacci esetet.

A tábori esendőségek parancsnokát, — egy jól megteremtett szakaszvezetőt a zászlóaljamból — kirendeltem ebbe a városba, ahol most vagyok, hogy terelje össze az egész lakosságot. Mikor ez megtörtént, kihirdetem nekik a hadijogot s megmagyaráztattam, hogy ha valamelyikük a másiktól valamit ellop, vagy a katonaság ellen vét, felköttem. Hogy pedig parancsomat szorosán betartsák, közülök egy polgármestert nevezek ki.

Ekkor kiválasztottam egy jóképű törököt s rögtön kineveztem polgármesternek azzal, hogy ha az esetleges bűnöst elő nem tudja állítani nekem, akkor ő lesz felakasztva.

A török hárem-mécs.

A sok-sok levél érkezése közben tegnap egy igen érdekes és értékes tárgyat hozott a posta B. L.-től. A gondosan leszegezett faládából egy pompás török háremi mécs került ki. Igazi keleti munka, rajta a török jellegzetesség minden vonása. A török félholdak, a rendkívül sok ciráda, művészi kis oszlopok, melyek a mécs fedelét tartják, mind mind nagyszerűen olvadnak össze. A világító mécs körül színes üveglapok vannak. Maga az égőtest hiányzik. Hiányzik róla a háromágú lánc is. Ezt az érdekes tárgyat a mi katonáink akkor találták, mikor Focából a montenegróiakat visszazavartuk. A lámpán kívül még több értékes tárgyat is találtak és pedig a szemétdombon. Ezek a tárgyak legjobban jellemzik a montenegróiakat. Micsoda barbár módon viselkedhettek ott a pusztító hordák, ha a törökök legszentebb helyén ilyen vandál módon jártak el.

B. L. jelenleg az egyik budapesti honvéd gyalogezred egy zászlóaljának parancsnoka és a montenegróiak elleni offenzívában igen sokszor vezette győzelemre a fővárosi ezredet. Most valószínűleg pihenni fognak a jól elvégzett munka után.

x Poloskairtó NOXIN biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

Rézgálic.

A Nagyváradi és a Napló „A szőlőtermés veszedelme cím alatt“ ráutalnak a veszedelemre, mely a rézgálic hiányából szőlőtermelésünket érni fogja. Helyeslem ezeket a figyelmeztető sorokat, mert a helyi sajtó érdeklődéséről tesznek tanúságot szőlőhegyünk az évi termése iránt.

Teljesen igaz, hogy rézgálic nélkül a szőlőtermés elfog pusztulni, kétségtelen az is, hogy szőlősgazdáink 90 százaléka nem képes megküzdeni a most híresztelt 6-8 koronás árral és igaz az is, hogy gazdáink tulnyomó többsége magánaton kellő mennyiségű gálicot beszerezni képtelen.

Itt tehát a kormánynak kell mindent elkövetni a veszély elhárítására.

Helyi viszonyainkra vonatkozólag el kell mondanom, hogy a hegyközség elnöksége a múlt évben is mindent elkövetett a veszély elhárítására. Összeíratta a szőlőket holdszám és a szükségelt gálic mennyiségére nézve. Ez összeírás alapján kellő időben, a tanács utján 100 mázsa gálic átengedését kérelmezte. Ezt a kérelmet a tanács illetve a főispán utján több ízben távi ratilag is megsürgette. A város kapott is 56 mázsa gálicot s ennek árát a hegyközség garanciája mellett a tanács ki is utalta s a gálic kiosztását Komlóssy tanácsos felelőssége fenntartásával a hegyközség elnökségére bízta.

Az elnökség az 56 mázsa gálicot a jelentkezők birtokaránya szerint holdankint 6 kilogrammal ki is osztotta. Ez a mennyiség nem volt elegendő s a gálichiány sok ezerre menő károkat okozott.

Az elnökség már hetekkel ezelőtt most is összeíratta a szükséges mennyiséget, hogy kellő alkalommal azonnal megtehesse a szükséges lépéseket.

Ma a veszedelem újból fennáll s így a felszólalások teljesen indokoltak; bár szomorú volna, ha a kormány csak ezen figyelmeztetésekre várakozott volna.

Az én meggyőződésem szerint, ha nem is teljes közégben, de a tavalyinál nagyobb mennyiségben és a mai árakhoz mérten lényegesen olcsóbb árban fog rendelkezésünkre állani.

Hisz a magas kormány érzi a felelősséget, hogy itt sok millió veszélyeztetéséről van szó; azt is tudja, hogy 8 koronás gáliccal ez a kérdés megoldva nem lesz.

Megnyugtató Ghillányi földmívelési miniszter válasza az ezirányú interpellációra: Biztosíthatom az interpelláló urat, hogy a régebbi interpelláció alkalmával tett nyilatkozatomat: „mindent elfogok követni, hogy a gazdák gálicszükségletét — ha nem is egészben, de legalább nagyrésztben — biztosítani tudjam“, be is váltottam.

A hadvezetőség előzékenysége lehetővé tette, hogy ma már kijelenthetem és biztosíthatom a gazdaközönséget, hogy a tavaly szétosztott mennyiség ma már rendelkezésre áll. Tudom, hogy ez kevés, de egy hóval ezelőtt ezt sem ígérhettem.

De amennyire sikerült, ezt a mennyiséget biztosítani, úgy remélem, hogy a nagyobb mennyiséget is módomban áll biztosítani. Hogy mily uton és módon azt ma kár nélkül nem részletezhetem.

A rézgálicot maximálni nem fogom.

mondja a miniszter, mert nem akarom megakadályozni, hogy kereskedelmi úton — esetleg árutakon, osempezettel — habár méreg drágán legyen gálic beszerezhető!

Tudomásom van róla, hogy más eddig is 70 waggon bejött, így az országba. A gálic, melyet én fogok rendelkezésre adni, ennél tetemesen olcsóbb lesz.

Igy a miniszter nyilatkozatai!

A kik túl magas áron szereztek be szükségletüket hát azoknál az ár talán nem döntő fontosságú.

A miniszter nyilatkozatai megnyugtathatnak mindenkit, hogy egyes kereskedők árfelosigásai még sem fogaak sikerülni; mert hisz ők is kénytelenek lesznek a kormány ármegállapításába alkalmazkodni.

Tudomásom van arról, hogy a kormány gálicot gyártat, hogy a meghódított szerb területek bányái is igénybe lettek véve és hogy Németország ígérete nagyobb mennyiségű részgálic iránt meg fog valószínűsülni.

Ezeket szükségesnek tartottam közölni a nyilvánosság útján, hogy a szőlőbirtokosság értesítve legyen a reája nézve fontos kérdés ez idő szerinti állapotokról.

Dr. Molnár Imre,
hegyközségi elnök.

Kutyaveszedelem Nagyváradon.

Kóbor ebek végnapjai.

A belügyminiszteriumban nemrég statisztikát készítettek a Magyarországon előfordult kutyamarásokról s ekkor derült ki, hogy Nagyváradon 1915 évben 496 kutyamarás és veszettség fordult elő. Eaneke eredményeként a nagyvárad rendőrség elhatározta, hogy alaposan végez a kutyakérdéssel, amely már mindnyájunknak, különösen a tanuló és iskolába járó gyermekeknek testi épségét és biztonságát fenyegeti.

Eddig a kutyák után, hiába volt ebadó, nem fizettek, sem pórázon nem tartották őket, hanem szabadon csatangoltak. Ezután csak ott engedik meg a kutyatartást, a hol indokolt, például a külvárosokban, de ott is karóhoz kötve az ebet vagy ölbeli kutyaként szerepel, mint szoba, vagy diszkutya. Ezeket a kutyákat el kell vinni a városi állatorvoshoz s ha ez egészséges és indokolt a háznál való tartása, a rendőrség megengedi a kutyatartását az ebadó lefizetése mellett.

Nos, e nem is olyan szigorú rendszabálynak sem engedelmességek a tisztelt kutyatulajdonosok, ezért most házról-házra jár a városi pecér s elviszi a kutyákat. Már be is vittek egy rakás kutyát, amelyeknek gazdái ijedten szaladtak a rendőrségre:

— A kutyám, jaj, a drága kutyám, mi lesz vele? Meg ér ezer koronát is.

Némelyik százat mond, de mind egyformán jajgat s hangoztatja, hogy nem tudott a rendőrség intézkedéséről.

Miután pedig törvényszéki ítélet van arról, hogy az ujság nem olvasása vétkecs hanyagság, a rendőrség mit sem hallgat a kifogásokra s tovább folytatja helyes munkáját. Egyre másra szállítják fel a különböző szőrű és nagyságu ebeket, kutyákat s akinél fölöslegesek a kutyák, vagy nem fizet, attól elviszik a kutyát, s ki irtják. —

Kemény L. Ignác kapitány és Zilahy An-

tal r. felügyelő a kérdést nem hagyják napirendről levenni s házról-házra megy a vizsgálat. Kóbor kutyákat vagy amelyeknek gazdáik nem tudnak enivalót adni, mérges harapós ebeket kiirtat a rendőrség.

A Vörös-Kereszt jótékony vására.

A Vörös-Kereszt agilis és fáradhatatlan vezetősége ismét egy ügyes ötlettel lép a nagyvárad közönség elé, amely a háborús jótékonyaság eszközei közül igazán kiemelkedik.

Talán semmi sincsen a jelen időben, amely jobban érdekelné a közönséget, mint az élelmiszerek beszerzése; mindenkire nézve nagy öröm, ha olcsón jut egyik másik élelmicikkhez. Ebből indul ki a Vörös-Kereszt vezetőségének ötlete. Jótékony vásárt tervez, valóságos élelmiszerpiacot, ahol mindennemű szükséges élelmicikket árusítanak, azonban nem a rendes áron, hanem sorsolás útján.

A terv részleteit tegnap este beszélte meg a vezetőség az ujságírók bevonásával Pally Lajosné urnő lakásán. Pally Lajosnéen kívül Tordai Molnár Gézáné, Fráter Imréné, Butyka Alajosné, Buzássy Albertné, Soós Istvánné, Agoston Péterné és több más urnő; a férfiak közül dr. Fráter Imre, báró Podmaniczky Béla, dr. Gyöngyössi István, Pásztor Ferenc, Pally Béla, valamint a sajtó képviselői vettek részt az értekezleten. Fráter Imre ismertette a tervezet részleteit.

A jótékony vásár a megyeháza udvarán lesz megtartva, ahol több várad kereskedő fogja cikkeket árusítani, valamint a megyében eszközöndő gyűjtésből folyó élelmi cikkeket fognak eladásra kerülni. Mintegy 10 elárusító sátor lesz felállítva. Eladásra kerül minden, ami a közönségnek kedves: hus, cukor, bab, burgonya, zsír, vaj, baromfi stb. stb. értékesnél értékesebb drágaságok. A bódékban urna lesz felállítva nyeraményszelvényekkel, amelyek közül csak húzni kell és a vásárolni szándékozó vagy nyer, vagy nem nyer. De ha nyer, akkor olcsón jut az illető élelmi cikkhez, mert egy nyeramény szelvénynek csupán 50 fillér az ára. Pl. ezen csekély összeggel a boldog nyerő egy félkiló hushoz juthat.

De nem csak a kereskedők áruik kerülnék eladás alá, hanem a környező falvak adományai is. Br. Podmaniczky Béla fogja a gyűjtést eszközölni gyűjtőköcsik által, amelyek bejárják, Bihart, Száldobágyot, Biharpuspököt, Váradszöllést, szóval a környező falvakat. Előreláthatólag sok értékes élelmi cikk fog begyűlni a nemes szívű vidékiek áldozatkészsége folytán.

A jelek után mozgalmasnak ígérkező vásárt zene, gyorsfényképészet, teás és virslis bódék fogják élénkíteni és változatosá tenni. A vásár, amely reggeltől estig tart, e hó 30 án, vasárnap lesz rendezve, amely utóbbi körülmény nagy befolyást gyakorol arra, hogy a Vörös-Kereszt háborús vására minél élénkebb és nagy forgalmu legyen.

A vásárt háborús délután fejezi be aznap, vagy a következő napon, amikor a megyeháza nagytermében a megmaradt portékákat fogják elárusítani. Együttal cigányzene nyújt szórakozást a közönség részére. A fiatalság kedvéért pezsgős és cukorkás sátrak is lesznek felállítva szintén tombola rendezéssel.

Amint ezekből látszik, a Vörös-Kereszt rendezősége igen érdekes, de ezúttal hisz nos szórakozással kedveskedik a január 30-ikai háborús vásárral a jótékony közönségnek.

Udvari élet a háboru előtt Cetinijében.

Hogyan élt Nikita?

A „Magyar Kurir“ tudósítójától. Az, aki a montenegrói viszonyokkal nincs tisztában, nem tudja, mi igaz abból a sok apró történetből, amely a montenegrói királyi udvar patriszhiális életéről közszájon forog. Van-nak Montenegrót megjárt emberek, akik Nikitát egészen komoly uralkodónak mondják, ki országát fejlesztette és kit népe bálványoz. Viszont mások úgy festik le a montenegrói királyt, mint aki egy falusi bírónál sem nagyobb ur. A Belgradek Nachrichten egyik legutóbbi száma érdekes cikket közöl a montenegrói udvarról. A cikk írója az aneiox próklamálásakor volt a montenegrói udvarban. Hivatalos megbízatása volt, hogy tudja meg, milyen érzelmeket váltott ki az aneiox híre a crnagorokban. Cudar, rossz időben szekéren utazott Cattaróból Cetinijébe. Mikor a megérkezése utáni reggel az utcára ment, már árukták a Cetinjski Vjesnik-et, a kormány felhivatalos lapját, amely óriási betűkkel közölte, hogy a háttáron, Trebinje körül a montenegrói csapatok megverték a magyar osztrák csapatokat. A cikkirő azonnal a hadügyminiszteriumba ment. Montenegró hadügyminiszterre: Martinovics generális, aki azelőtt bersaglieri káplár volt, kijelentette, hogy az egész hírből egy árva szó sem igaz.

— Hát akkor miért engedik meg az ilyen hírek közlését? — kérdezte a tudósító.

— Előbb, vagy utóbb ugyis megtörténik az összeütközés — válaszolt a bersaglieriből lett hadügyminiszter.

Dr. Tomanovich montenegrói külügyminiszter mielőtt külügyminiszter lett, Grácban volt orvos. Még most is osztráknak mondja magát és az aneioxszóról is egészen nyugodtan beszélt. A cikkirő kifejezte abbéli óhaját, hogy szeretne személyesen is beszélni a montenegrói hegyek hatalmas urával: Nikola Petrovics-Njegussal, a királlyal, de nincs vele alkalmas szalonruha. A külügyminiszter biztosította, hogy ez nem tesz semmit s egy óra múlva az író már ott állott a király előtt sárga kamasziban, fekete lovaglónadrágban, sötétkék kabátban és sportsapkában.

— Zdravo, junacse! kiáltással és barátságos kézszorítással fogadta a király, aki nyomban aziránt érdeklődött, hogy ismeri-e az ő irodalmi munkáit. Valósággal vizsgáznia kellett és mikor ezen szerencsésen át-estett, a király csengetett s kiadta a parancsot, hogy Momesillo azonnal jöjjön. S ekkor belépett Tapavica Momesillo, a középítési ügyek vezetője, aki a Bácskából Ujvidékről származott el Montenegróba és mint mérnökember nagy karriert csinált.

— Te, Momesillo — mondotta neki a király, — én nemsokára ötven éves uralkodói jubileumomat ünneplem. Elhatároztam, hogy ebből az alkalomból Cetinijében egy jubileumi templomot építek.

— Jobb volna, goszpodar, ha egy kórházat építenél — jegyezte meg lakonikus rövidséggel a miniszter.

A király erre felugrott, felkapott az íróasztal mellől egy vastag botot s ezzel káromló szitkozódások között kikergette Tapavica minisztert a szobából.

— Hallotta, milyen szemtelen ez a kutya? Rövidesen azonban újra visszahívatta Tapavicát és tovább rendelkezett vele a templomról, ami mániája volt.

— A templom olyan nagy legyen, hogy 2000 ember kényelmesen beférhessen.

Tapavica közbevágott:

— Cetinijében két templom van s még karácsonykor sem volt egyikben sem több ötven embernél...

A király a sarkasztikus megjegyzésre reprodukálhatlan választ adott. Mikor az író elhagyta a montenegrói fenséget, az előszobában őt várta Tapavica kereskedelmi miniszter.

Tudja miért rendezte ezt a komédiát az öreg? Azt akarja, hogy az őn révén belekerüljön az ujságokba, hogy Cetinijében Nikita jubiláris uralkodása alkalmából 2000 embert befogadó templom épül. Az építkezésből természetesen nem lesz semmi. Nincs rá pénz...

Es nem is lett. Ilyen volt az élet béke időben a montenegrói udvarban, hogy most milyea lehet arról nem érkezett ezideig értesítés, de elképzelhető...

A köröskisujfalui almalopás.

Megismélt esküdtzéki tárgyalás.

Gyönyörű almák termettek a Vajda Flóra kertjében Köröskisujfaluban, amit a köröskisujfalusi fiatalság is kezdett figyelemre méltatni. Vajda Flóra felkérte Truka Demeter éjjeli őrt, hogy védje meg az almákat az almatolvajoktól.

Truka Demeter lesbe állt a kertben a múlt év július 21-én este 8 óra után egy rossz, ócska flintával. Nem sokáig kellett várnia, mert 9 óra után jelentkezett a tolvaj. Hogy ezután mi történt, az csak Truka Demeter előadásából ismeretes, mert az eset másik szereplője: Magyar Pál 18 éves legény több söréttől fején találva halva maradt az almafa alatt. Truka Demeter ugy adja elő az esetet, hogy az almatolvajok hárman voltak: Magyar Pál, a szomszéd gazda cselédje, a gazdának legényfia és 14 éves leánya. Truka kezében a puskával közeledett az almatolvajokhoz, akik ahelyett, hogy elmenekültek volna az öles termető, hatalmas erejű Truka elől, — rátámadtak, földre teperték, fejét több helyen véresre verték, eközben a Truka puskája elsült s halálra sebezte Magyar Pált.

Truka Demeter kétségbeesve véres fejjel szaladt Vajda Flórához, akinek elmondotta az esetet s ketten együtt mentek újra a kertbe, ahol már akkor halva találták Magyar Pált.

Truka Demeter azonnal jelentkezett az előjáróságnál, ahol aztán őrizetbe vették.

Múlt évi december 13 án és a következő napjaiban tárgyalta a nagyvárad esküdtbírósa Truka Demeter bűnügyét s felmentő verdiktet hozott. A törvényszék azonban kimondotta, hogy az esküdték tévedtek s új esküdtzék elé utalta az ügyet.

Tegnap újra tárgyalta a nagyvárad esküdtbírósa az ügyet Szöllösy Gyula esküdtzéki elnök elnöklése alatt. Szavazó bírák voltak: Gyenge Béla és Sztachó Károly. A vádat Miskovszky Jenő kir. ügyész képviselte, védő dr. Sonnenwirth Lajos ügyvéd volt.

A vádlott úgy adta elő védelmét, mint az első tárgyaláson, hogy puskája a dulakodás közben, véletlenül sült el, mikor az almafa alatt megtámadta a három almatolvaj; a szomszéd gazda fia, leánya és a cselédje.

A törvényszék a tanúk egész seregét hallgatta ki, akik kétségtelenné tették, hogy a szomszéd gazdának: Drugázs Jánosnak fia és leánya otthon voltak a kérdéses időben. Arató munkások voltak náluk vacsorán, akik igazolták, hogy a gazda gyermekei velük vacsoráltak, s együtt voltak velük, mikor a lövés eldőrdült a szomszéd kertben.

A vádlott azonban a tanúk vallomása dacára göresösen ragaszkodott védelméhez, hogy a holdfényes időben határozottan felismerte a Drugázs gyermekeket, akik megtámadták s leverték. Hivatkozott a fejébe, melyet állítólagos támadói ütöttek rajta.

Tegnap délután került a sor a vád- és védbeszédre. Dr. Mikovszky Jenő kir. ügyész kiváló jogászai védbeszédet tartott, melyben rámutatott a vádlott védekezésének tarthatatlanságára, aki azt állítja, hogy őt, a hatalmas termetű férfit, aki még fel is volt fegyverkezve, két vézna fiatal legényke támadta meg. Ellenszól a dulakodásnak az is, hogy a lövés több lépés távolságról érte sértettet. Halált okozó súlyos testi sértésben kérte vádlottat bűnösnek kimondani.

Dr. Sonnenwirth Lajos védőbeszédében jogi érvekkel cáfolta az ügyészi védbeszédet s vitatta a jogos védelem felfogását.

Az esküdték bűnösnek mondották ki Truka Demeter a halált okozó súlyos testi sértésben s a verdikt alapján a törvényszék két évi fegyházra ítélte a vádlottat. Az ítéletben a vádlott is megnyugodott s így az jogerős.

HÍREK

* Tiszáné, Vojnitsné, és Bölöny Józsefné kitüntetése. A hivatalos lap tegnapi száma közli: Ferenc Salvator főherceg ur ő császári és királyi fensége, mint az osztrák magyar Monarchia Vörös Kereszt-egyletének védőközhelyettese, ő császári és apostoli királyi Felségétől legkegyelmesebben átruházott hatáskörében 1915. évi december hó 21 én kelt magas elhatározásával a háború alatt a katonai egészségügy körül szerzett kiváló érdemeik elismerésül a Vörös Kereszt hadiékkiményes II od osztályú díszjelvényt díjmentesen adományozta: Bölöny Józsefné kórházi gazdasági ügyek vezetőjének, Budapest; gróf Tisza Istvánné kórház intéző bizottság elnökjének, Budapest; báró Vojnits Sándor kórház intéző bizottság elnökének Budapest; és báró Vojnits Sándorné kórházi gazdasági ügyek vezetőjének, Budapest.

* Ervényben marad 1916 ban is a hadiadó. A múlt évi hadiadó ügyekben igen sok felszólamlás történt. A megadótatott emberek főkönyvi kivonatokkal bizonyítják, hogy 20000 korona jövedelemmel nem bírnak. Ezeknek a főkönyvi kivonatoknak hitelességét most a közigazgatási bíróság vizsgálat tárgyává tette. Tegnap különben rendelet érkezett a pénzügyminisztertől, a melyben tudatja egy Bihar megye, mint Nagyvárad város törvényhatóságával, hogy a hadiadó 1916. évben is érvényben marad. Ezért felhívta a miniszter a törvényhatóságokat, hogy az adófelszólamlási bizottságokat alakítsák meg. A rendelet értelmében Nagyvárad városa 1 rendes és 1 póttagot választ, az ügyvédi kamara és a kereskedelmi kamara szintén 1—1 rendes és 1—1 póttagot választanak, Biharvármegye törvényhatósága 3 rendes és 3 póttagot választ. A választásoknak még február havában meg kell történnie ezért ha másképp nem volna lehetséges, a törvényhatóságok rendkívüli közgyűlést hívnak össze és ott ejtik meg a választásokat. Biharvármegye eszerint február havában rendkívüli közgyűlést fog tartani, melynek összehívása iránt rövidesen intézkedik az alispán.

* A Katholikus Népszövetség vasárnapi ünnepélye iránt városszerre rendkívüli érdeklődés mutatkozik. A népszövetségi csoportvezetők nagy része már átvette és kézbesítette a meghívókat, de azért külön is igen sokan fordulnak meghívóért a Népszövetségi Otthonhoz. Éppen azért felkéri az igazgatóság mindazokat a csoportvezetőket, a kik a meghívókat még át nem vették, sziveskedjenek azok átvétele végett a Népszövetségi Otthonba felérni. A ki tévedésből meghívóját meg nem kapta, forduljon szintén a Népszövetségi Otthonhoz.

* Szerbia új igazságügyi főnöke. Ujvidékről jelentik a Magyar Kurirnak: Az igazságügyminiszter néhány hónappal ezelőtt megnevezte a szerbiai igazságügyi főnöki állással dr. Csersich Dezsőt, az ujvidéki törvényszék elnökét. Csersich vállalta a megnevezést megbízatást és hétfőn, január 17-én már meg is kezdte működését a szerbek volt fővárosában Belgrádban.

* 300 grammos kenyér a munkásoknak. A kenyér utalvány rendszer alapján ma Nagyváradon kivétel nélkül meg kell elégednie mindenkinek a napi 200 gramm kenyérral, mert ennél többhöz csak a rendelet áthágásával juthat. Ez a kenyérmennyiség megállapítás már a rendelet kibocsátásakor nagy visszatetszést és elégedetlenséget keltett nemcsak a nagyevőkönél, akik egy fél virstli elfogyasztásához is 2—3 darab kenyeret szoktak enni, hanem a nehezebb munkát végzők, a cselédek és különösen azok között, akiknek nem jut minden nap husra és főtt ételre, hanem a legtöbb szőr meg kell elégedniük a kenyér mellé egy darabka szalonnával. Megtörtént pl., hogy mikor egy háziasszony átadta a cselédnek a reggelihez járó 20 gramm súlyú darabocskát kenyérkét, a cseléd nagyot nézett s nevetve kérdezte, hogy annyi kenyeret kap csak. A gazdasszonya hivatkozva a rendeletre, mintegy sajnálkozva válaszolta, hogy nem adhat többet, mert senki sem kap nagyobb adagot.

— Nahát akkor olyan lesz a dolog is, amennyi a kenyér — válaszolta hetykén a cseléd.

Hogy a rendelkezés az eredeti alakban nem maradhat, azt belátták a városházán is s olyan megoldáshoz folyamodnak, mint ahogy másutt megoldották a kérdést. Kivételket tesznek a nehezebb munkával foglalkozókkal s ezek részére emelik a napi kenyéradagot, még pedig 200 grammról 300 grammra. Holnaptól kezdve a nehezebb testi munkával foglalkozók, ha az élelmezési ügyosztálynál jelentkeznek, a 200 grammról szóló utalvány visszaszolgáltatása mellett megkapják a 300 grammos kenyéradagokról szóló kenyérutalványokat. A kenyéren és szalonnán élő szegény embereket még ez a mennyiség is csak éppen az éhenhalástól menti meg.

* Elhunyt nagyprépost. Székesfehérvárról jelentik a Magyar Kurirnak: Károly János c. püspök, a székesfehérvári káptalan nagyprépostja vasárnap délután életének 83. évében elhunyt. Károly János Ráckevén született 1834-ben és 1855-ben szentelték pappá. 1885-ben lett kanonok. 1886-ban címzetes apátságot nyert, 1898-ban nagyprépost, 1902-ben pedig címzetes püspök lett. Kiváló szónok volt és érdemes irodalmi munkásságot fejtett ki, megírván többek között Székesfehérvár és Fejérmegye történelmi monografiáját. Az elhunytat dr. Pro-

hászka Ottokár megyéspüspök fogja temetni.

* **Királyi hitünetések.** Budapesti tudósítónk jelenti: A király tordai Drasche Alfrédnek a sajtóiroda főnökének a Ferencjózsef-rend középkeresztjét, Vadász államtitkárnak a Lipót-rend nagykeresztjét adományozta.

* **Széchenyi Miklós gróf püspök a Sajtószállásnak.** Pásztor Ferenc bankigazgató arról értesít minket, hogy Széchenyi Miklós gróf püspök 100 koronával felülfizetett a Sajtószállás javára. Így ezzel az összeggel is emelkedik az eredmény.

* **A bárándi mandátum.** A képviselőház elnökétől megérkezett a vármegye központi választmányához a megüresedett bárándi mandátum betöltésére irányuló utasítás. A vármegyebizán természetesen még egyáltalán semmiféle lépést sem tettek a választásra nézve. A törvény ugyanis nem intézkedik világosan, hogy milyen alapon kell majd megtartani a választást. Ezért az alispán feliratot intézett a belügyminiszterhez, hogy tulajdonképpen milyen értelemben járjon el. A szavazásoknál a régi, vagy az új névjegyzék legyen-e irányadó. A felíratra rövidesen megérkezik az utasítás és akkor fognak csak intézkedni a továbbiak felett. A kerületben különben tegnap este minden nagyobb helyen értekezletet tartottak a jelölésre vonatkozólag. A bárándiak küldöttsége, mely szombaton alakult meg, holnap utazik fel a miniszterelnökhöz jelöltet kérni. Előre látólag egyhangú választás lesz és Szabó Józsefet fogják megválasztani. Tudósítónk jelentése szerint az esetben ha Szabó Józseffel szemben más jelöltet is léptetnének fel, akkor ő nem fog belemenni a küzdelembe. Egy újabb irányzat is indult meg, amelynek dr. Csizmazia Endre a jelöltje.

* **A Katholikus Kör vetítőestéje** tegnap rendkívül nagyszámú közönséget vonzott a Kör Szent László termébe. Dr. Némethy Gyula tb. kanonok tartott igen alapos, mindvégig érdekesítő előadást Belgium műkinésiről. Dr. Némethy az ország egyik legelső műértője, a ki azonfelül pompás előadó is. A szebbnél szebb képekhez kitűnő magyarázatokat fűzött; egy-egy műremeknél igazán csak Némethy előadása során tanulta meg az ember, hogyan kell a műalkotás szépségeit meglátni és értékelni. Valóságos kis tanulmány volt Némethy előadása, mely érdekességénél, adatai bőségével valósággal lebilincselte a hallgatóságot. — A legközelebbi előadás jövő kedden lesz, a mikor Kovács Kandid premontrai tanár tart előadást a magyar és osztrák haditengerészetről.

* **A Lovcsenért.** A hivatalos lap tegnapi száma közli: Ó császári és apostoli királyi Felsége méltóztatott legkegyelmesebben megparancsolni, hogy a Lovcsen magaslat ostromának súlyos körülmények között véghezvitt fényes fegyverténye elismerésül a legfelső dicséret elismerés tudtul adassék a következő gyalogs. tábornokoknak: Kövesházai Kövess Árminnak egy hadsereg parancsnokának; ns. Sarkotie Istvánnak, serajevói vezénylő tábornoknak és B. H. tartományi főnökének.

* **Köszönetnyilvánítás.** A Nagyvárad első általános munkásbetegségélyző egyesület özvegy és árva alapjává, az újév alkalmával a következők adakoztak: gróf Széchenyi Miklós 200, Grócz Béla 50, Szirmay L. Árpád 10, Kollányi Ferenc 20, dr. Kallás János 20, Kny Antal 5 koronát. A nemts szívű adakozóknak ezúton mond hálás köszönetet az egyesület nevében Zboray Gyula, egyesület elnöke.

* **Elhunyt egyetemi tanár.** Dr. Alexander Béla egyetemi magántanár, a budapesti egyetemi központi radiológiai intézet vezetője e hó 15-én este rövid szenvedés után ötvenkilenc éves korában meghalt. Az elhunyt több mint két évtizeden át Késmárkon gyakorló orvos és a Szepesség legkiválóbb orvosainak egyike volt. Amint Röntgen felfedezése nyilvánosságra jutott, ez a vidéki orvos nyomban felkarolta az új vívmányt és éveken keresztül oly kitartással és sikerrel dolgozott annak tudományos értékesítésén, hogy híre nemcsak az országot, hanem a külföldet is bejárta. Dr. Kugler József nagyváradai jeles ügyvéd neje, született dr. Alexander Erzsébet, aki maga is kiváló orvos, az elhunytban édes atyját gyászolja.

* **A Katholikus Kör dalárdája** mára hirdetett próbája péntekre, 21-re délután 6 órára halasztatott.

* **Egy beteg iparosnak.** Oszkár névvel egy ismeretlen jöltező 10 koronát, N. N. 1 koronát küldött szerkesztőségünkbe egy beteg iparosnak, akinek kérését a lapunkban közzétettük. Rendeltetési helyére juttattuk s ismételtlen hangsúlyozzuk, minden fillér nagy jótétemény a valamikor jobb napokat látott, most tehetetlenül ágyához szegezett iparos számára.

* **Szemes tengeri árusítása a városi élelmiszer raktárakban.** Tudomásvétel végett közlöm, hogy a városi élelmiszer raktárakban a délutáni órákban 2-6 ig névre szóló lisztfűzet felmutatása mellett tengeri kilógramonként 40 fillérért kapható. Tekintettel a rendkívüli szállítási nehézségekre és a beérkezett kevés mennyiségre egy-egy háztartás hetenként 5 kgr. tengerinél többet nem igényelhet. Ha a rendelkezésünkre álló tengeri mennyiség rendszeresen fog beérkezni, akkor az előjegyzetteket arányosan és sorrend szerint fogjuk kielégíteni. Ezt külön értesítésben fogom a közönség tudomására hozni. Nagyvárad, 1916. január hó 17-én. Lukács Odón polgármester helyettes.

* **Egy derék polgár temetése.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután Dévald Mihály derék iparos polgár temetése. A Beóthy Ödön-utcai gyászháznál nagyszámú ravatalon, pálmák és ezüst kandelaberekben égő gyertyák között, mélyseges gyászpompával díszített ravatalon nyugodott a köztiszteletben állott puritán jellemű férfi holtteste. A temetésen megjelentek Czeglédy Jeremiás ipartestületi elnök vezetése alatt az ipartestület előjáróságának tagjai, az iparos polgárok nagyszámmal és az elhunytak jóbarátai és ismerősei. A temetési szertartást dr. Lestyán Endre plébános végezte segédlettel, a mely után a család koszorúval borított díszes érekeporsót feltették a négyes fogatú díszes diszhalottas kocsi és az impozáns gyászmenet a Rulikovszky-temetőbe vonult, a hol a családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra az elhunytat. — Díszes koszorúkat helyeztek a ravatalra a családtagokon kívül Fazekas József és családja, Schumann-család, a Némethy-család, K. Nagy Sándor és neje, Greskovics József és neje, Vaszil György és neje, a Modora család, a Boros-család. A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

* **Nincs városi szén.** Az utóbbi három nap valósággal megostromolta a közönség a városi villamos telepet. Amint a lapokban megjelent a hír, hogy fűtőszén lehet rendelni a villamos-telepen, népvándorlás indult meg a Vártér felé. Szekérrel, gyalog, táblás kocsival, sőt még számár taligával is vonultak ki, hogy egy kis fűtőszénhez jussanak. A telep kapuja előtti térséget ellepte a különféle szállítási alkalmatlanság sokasága, úgy, hogy alig lehetett bejutni a kapun. Az épület folyosóján pedig, ahol a szén árát kellett lefizetni s az utalványt átvenni, életveszélyes volt a tolongás. Aki nem tudta jól használni a két könyökét, vagy otthagyta az egész dolgot, vagy reggeltől délig, déltől estig várhatott. A háboru folytán előállott tüzfűtőhiány a fűtés tekintetében is nagy átalakulást idéz elő. Akik ezelőtt be nem engedték volna házaikba vinni a kőszén, most kapva kapnak a fekete gyémánton, a felemelt árak mellett is. Különben az utcákon is a szó teljes értelmében érezzük, hogy nagyvárosiasodunk lépten-nyomon a kéményekből lecsapódó erős kőszén füst szaga csiklandozza érzőszerveinket. A legnagyobb baj azonban, hogy nem csak tüzfűtőből, de kőszénből sem rendelkezünk a szükségletnek megfelelő mennyiséggel. A három napi eldorádó után, a városi villamos telepen is kifogyott a szén s míg újabb készlet nem érkezik, beszüntették a széneladást. Ezt a sokakra nézve kedvezőtlen körülményt a következőkben hozza Rimanóczy Béla igazgató a közönség tudomására:

Tudomására hozzuk a város közönségének, hogy a fűtőszén készletünk elfogyott és mindaddig, míg újabb szállítványok nem érkeznek a fűtőszén eladását be kellett szüntetnünk. Nagyvárad, 1916. évi január hó 18-án Rimanóczy Béla, a villamosmű igazgatója.

* **Egy kis leányka halála.** David Samu kir. törvényszéki bíró kis leánykája: Margit, élete 14 évében Tenkén elhunyt. A kis halott temetése ma, január 19-én délután megy végbe Tenkén.

* **Külön békét fog kötni Franciaország,** mert a mellfűző ipar terén teljesen legyőzte Rosenzweig Róza mellfűző salon tulajdonos, úgy az elegáns és finom kivitelben, mint az olcsó árakkal dacára az anyag drágulásának. Reklam fűző K 6— Haskötők K 3 tól. Leibchenek sajtó árban. Rosenzweig Róza. Szalárdi u. 9.

* **Családi rum vaníliaú vagy ananász izzel literje K. 3.80.** Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1.20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Gyurjad Gyurka.** Piszkald ki. Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mezfelfevő. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13—03.

* **A Biharmegyei Takarékpénztár** értesíti t. ügyfeleit, hogy az 1915. évi 6%-os harmadik hadikölcsön szabad végleges kötvényei az intézet pénztáránál ma naptól kezdve kiszolgáltathatók.

CIPÓ

Ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső
 Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

A legjobb, legkedveltebb, legolcsóbb beszerzési forrás! Teát, rumot, csokoládét, szardíniát, szalámit, sajtot, kakaót, szaloncukrot, Kugler, Garbeaud bonbont. Mindez a legelőnyösebb árban ASZÓDYNAL, akiknek Kossuth-utcai és Rákóczi-uti üzleteiben nagy szaloncukorka vásár van. ASZÓDY-féle híres 8 féle zamatu pörkölt kávé, legfinomabb tea, a Sas passagabeli külöz hal-konzerv üzletben az összes fajú pácolt halak amelyek a hus; pótolják azokivül mindenemű kiválóan finom édességek kaphatók. Katonai postaládákat és haretéri dobozok az üzletben megtöltetnek.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerda: A kisasszony férje.
 Csütörtök: Tarka est.
 Péntek: Tarka est.
 Szombat: Tarka est.
 Vasárnap délután: Tamitánó.
 Vasárnap este: A Császárnő.

Legujabb táviratok.

Örül Berlin

montenegrói sikerünknek.

Budapest, január 18. (Saját tud.) Berlinből jelentik: Az osztrák-magyar csapatok montenegrói fényes sikere Berlinben rendkívül örömet keltett. Minden házon magyar-osztrák lobogók lengenek, hirdetve Magyarország-Ausztria dicsőségét.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős
Dr. PAPP KAROLY.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad, Takarékpénztárban, Teleky-u. 2.

A Katholikus Nővédelmi Hivatal

által (Teleky-utca 13. telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Jegyző mellé vidékre és ügyvédi irodába; telefon-, táviráda-, posta- és villanyoshoz; nevelő-, társalkodó-, ápoló- és házvezetőnőnek; főzőnőnek; kórház-, vendéglő-, intézet vagy papi házhoz; felsőruha varrásra műhely vagy magánházhöz; fehérnemű himzés és javításra; üzleti kiszolgálásra és cipész műhelybe. házmesternőnek; házhoz járók, mosás-, vasalás-, takarítás- és egyéb napszámra; gyermek mellé, szobalány, mindenek- és kocsisnak.

Egy urinő, aki beszél németül, franciául és angolul, külföldön járt, képesítést szerzett, elvállal lakásán nőket és gyermekeket tanításra.

KERESNEK: Vidékre fogyasztási szövetkezethez egy nőszületvezetőt. Főzőnőt, szobalányt, mindenest és inast; gépmunkást és ujságkihordónőket.

Kérjük az ajánlkozókat, sziveskedjenek irodánkban naponta jelentkezni, hogy az elhelyezés felől a tájékozódás gyorsabb és könnyebb legyen.

Mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vasár- és ünnepnap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9-12-ig,

kedd, csütörtök, szombat d. u. 3-5-ig.

A katolikus nővédelmi hivatalban a **TISZÁNTÚLRA** is lehet előfizetni.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás

azonnal kiadó. — Értekezhetni a **Polgári Takarékpénztárnál** Kossuth-utca.

Hirdetmény:

A magyar kir. nagyvárad, honvédkiegészítő parancsnokság 317-1916. számú értesítése alapján ezennel felhívom az 1915. évi november hó 19. től 27. ig, valamint az 1915. évi december hó 18. től 22. ig tartott népfölkelési bemutató pótzeamlékről elmaradt, s Nagyváradon tartózkodó 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1892, 1893, 1894 és az 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1891, 1895, 1896. évbéli születésű népföl-

kelésre kötelezettek, ugyszintén az 1897. évbéli születésű népfölkelésre kötelezettek is, kik az ezen időben megtartott pótzeamlékon és utózeamlékon, valamint az 1914. év október hótól 1915. év november haváig megtartott népfölkelési bemutató zeamlékon és utózeamlékon szemléken bármely okból nem jelentek meg, hogy az 1916. év. febr. hó 5-én szombaton reggel 8 órakor a Lázár Vilmos utca 3. szám alatt a régi járványkórházban levő sorozó teremben a törvényes következmények terhe alatt okvetlenül jelenjenek meg, annyival is inkább, mert az ezen utózeamlékról elmaradtak karhatalommal fogaak elővezettetni, s megvizsgáltatásuk végett a honvédkiegészítő parancsnokság elé állittatni. Nagyvárad, 1916. január hó 17. *Elmér Ferenz*, katonai ügyi tanácsnok.

Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
 Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámítol váltókat. Jelzálog kölcsönöket folyósít.

Belépési felhívás.

a Nagyvárad, Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 14. ik évtársulatába.

A Nagyvárad, Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 1916. január 1. én 14. évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőketakarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétsi által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki, ki magát hároméven keresztül hetenként legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van a befizetésének négyötöd részét minden kezes nélkül kölcsönképp felvenni, mely kölcsönért a legmáltányosabb kamat lesz felszámítva.

Beiratási díj minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket posta befizetése (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig eszközölhetők.

A Nagyvárad, Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet igazgatósága.

Zöldfa-u. és Szent László-tér, (Deutsch K. I.-féle ház.)

A **Katholikus Népszövetség** nagyváradai szervezete.

CÉL: a keresztény polgárok tömörítése minden romboló áramlattal szemben; a vallásos és hazafias érzés istápolása, a keresztény közönség közt az összetartás fokozása.

JELSZÓ: a szeretet egyesít, az egység erőt ad.

Tagsági díj egy évre 1 korona, melynek fejében a tag megkapja a havi füzeteket, naptárt ingyen jogi tanácsadásra tarthat igényt, részt vehet a Népszövetség ünnepélyein és értekezletein s kedvezményes belépti jeggyel látogathatja a Katholikus Kör vetítő-estéteit.

Katholikus Népszövetségi Otthon

A Katholikus Népszövetség nagyváradai szervezetének tagjai részére alakult társas kör. **Tagsági díj egész évre négy kor.** Helyisége a Katholikus Kör épületében, Szilágyi Dezső-utca 5. szám alatt van.

A **Katholikus Népszövetség jogvédő irodája**

A népszövetségi tagoknak ingyen ad jogi tanácsot minden közigazgatási, peres, perenkívüli, telekkönyvi, adóügyben stb.

Hivatalos órák: minden pénteken délután 6-tól fél 8-ig.

Hivatalos helyiség: a Katholikus Népszövetségi Otthon könyvtári helyisége.

Népszövetségi Hitelszövetkezet

Célja a népszövetségi tagok takarékoságát előmozdítani és tagjait az alapszabályokban körülírt határok közt segíteni. Jelzálogi kölcsönt ad. Elfogad betéteket.

Heti 20 filléres befizetések mellett működik.

Hivatalos helyisége a Katholikus Népszövetségi Otthon helyiségében van, a hol a heti befizetések minden hétfőn és csütörtökön d. u. 2—5 óra közt eszközöltnak.

A **Katholikus Népszövetség** biztosító osztálya.

Előnyös feltételek mellett elfogad életbiztosításokat leánykiházasítási, fiuellátási, tűz, villámcsapás, légszesz- és kazánrobbanás által okozható károk elleni. Törés, szállítmányi károk elleni, betöréses lopás-, jég-, baleset-, szavatossági károk elleni óvadékbiztosításokat, valamint állatbiztosításokat, végül utipodgyászbiztosítást. Általában foglalkozik a biztosítás minden ágazatával a lehető legolcsóbb feltételek mellett. **Részletes felvilágosítással** a csoportvezetők, illetve a biztosító osztály szolgálnak. **Hivatalos helyisége** a Kath. Népszövetségi Otthonban van. **Hivatalos órák** hétfőn és csütörtökön d. u. 3—6 óráig.

Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjegyletének 112 sz. fiókja.

Célja: a tagoknak nyugdíjsegéllyel való ellátása; a rokkantokká vált tagok segélyezése, a tagdíj 3 fok szerint heti 30 fill., 34 fill. és 40 fillér. A nyugdíj segély 10 év után rokkantság esetén a I. foknál 8-40 K, a II. fokban 9-80 K, a III-ik foknál 11 K 90 fillér hetenkint. A befizetés a **Népszövetségi Hitelszövetkezet** helyiségében minden elsejét és 15-ikét követő vasárnap, ugyanott bővebb felvilágosítást készséggel adnak.